

ХАРМОНИЗИРАНИ УСЛОВИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ПРОДУКТИ НА ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ПАЗАР

Юлия Михайлова

Лесотехнически университет – София, e-mail: jmihajlova@yahoo.com

РЕЗЮМЕ

Свободното движение на стоки е крайъгълният камък на Единния пазар. Механизмите, които са необходими за постигането на тази цел, се основават на предотвратяването на техническите пречки пред търговията, на взаимното признаване и на техническото хармонизиране.

С цел подобряване на функционирането на вътрешния пазар за строителни продукти, през месец май 2008 г. Европейската комисия предложи „Директивата за строителните продукти“ (89/106/ЕИО) да бъде заменена с нов регламент, предназначен да премахне все още съществуващите регулаторни и технически препятствия пред свободното движение на строителни продукти в Европейското икономическо пространство.

Новият Регламент за определяне на хармонизирани условия за предлагане на пазара на строителни продукти беше приет от Европейския Парламент и Съвета на ЕС на 9-ти март 2011 г. Регламентът отменя действащата до момента Директива 89/106/ЕЕС за строителни продукти и влиза в сила 20 дни след публикуването му в официалния вестник на Европейския съюз на 04.04.2011 г., т.е. от 24.04.2011 г. След тази дата той става задължителен и се прилага пряко във всички страни-членки.

Производителите на продукти от дървесина е необходимо своевременно да бъдат запознати с новостите в тази област, тъй като голяма част от тяхната продукция се влага в строежите и попада в обхвата на европейското техническо законодателство.

В статията е направен преглед на основните изисквания на Регламент №305/2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагане на пазара на строителни продукти.

Ключови думи: хармонизирани условия; експлоатационни показатели; съществени характеристики; CE маркировка.

УВОД

Основна характеристика на единния европейски пазар е наличието на така наречената Регулирана зона, или **зоната на съществените изисквания към продуктите** и услугите, на които те трябва задължително да отговарят, за да бъдат легално пуснати на пазара.

През октомври 2005 г. като част от подобро регулиране Европейската комисията започна тригодишна подновяваща се програма за опростяване, наречена Стратегия за опростяване, чиято цел е да се направи законодателството по-малко обременяващо, по-лесно за прилагане и по този

начин по-ефективно, запазвайки в същото време целите на политиката на ЕС.

През 2006 г. е проведено открито допитване в Интернет от което са получени около 300 отговора, което се счита за добро равнище на активност. Всички действащи лица, засегнати от Директивата за строителните продукти и имащи отношение към нея са изразили становище било с индивидуални или с групови отговори, като общото схващане е, че взаимното признаване не е достатъчно, за да се постигне свободно движение на стоките; потвърдена е необходимостта от изясняване на основните елементи на Строителната

директива и нейното опростяване, както и засилване на доверието в цялата система и по-специално чрез по-строги критерии за избор и нотифициране на органи и чрез по-добра координация в надзора на пазара.

Поради тези обстоятелства и с цел подобряване на функционирането на вътрешния пазар за строителни продукти, **през месец май 2008 г. Европейската комисия предложи „Директивата за строителните продукти“ (89/106/ЕИО) да бъде заменена с нов регламент, предназначен да премахне все още съществуващите регулаторни и технически препятствия пред свободното движение на строителни продукти в Европейското икономическо пространство.**

НОВОСТИ ПРИ ПРЕДЛАГАНЕТО НА СТРОИТЕЛНИ ПРОДУКТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАЗАР

Необходимостта от действия в областта на пускането на пазара на строителни продукти в ЕС е изключително важна с оглед на мащаба на сектора. Според Европейския комитет по стандартизация (CEN) секторът на строителството е един от най-големите отрасли в Европа, който отговаря за 10 % от БВП и 50,5 % от брутният основен капитал. В сектора са заети пряко 12 милиона граждани на ЕС, като 26 милиона работници зависят от него. Наред с това, близо 92 % от производителите на строителни материали, или 65 000 предприятия, са МСП с по-малко от 250 служители. Тъй като МСП са гръбнакът на европейската икономика, тяхната роля и потребности е необходимо да бъдат отчетени. Във връзка с това трябва да се вземе предвид и необходимостта от високо равнище на здравеопазване и безопасност за работещите в сектора. Според Германския орган по здравеопазване и безопасност, само в Германия 1 на 5000

строителни работници става жертва на злополука по време на работа.

Новият регламент №305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. е с директно приложение в държавите от Европейския съюз и не изисква акт, с който да бъде въведен в националното законодателство. От 24 април 2011 г. той вече действа и у нас и заменя действащата в момента Директива 89/106, като до 1 юли 2013 г. строителните продукти, които са пуснати на пазара в съответствие с директивата, се смятат за отговарящи на изискванията на регламента. По време на този преходен период двата документа ще действат едновременно.

Регламент №305/2011 г. определя условията за пускане или предоставяне на пазара на строителни продукти посредством установяването на хармонизирани правила за изразяване на експлоатационните показатели на строителните продукти по отношение на техните съществени характеристики, както и за използването на СЕ маркировката за тези продукти.

Най-общо новите постановки са следните:

- свободното движение на продуктите се осигурява от „**общ технически език**“ за производителите, с който да се описват експлоатационните характеристики и показателите на строителните продукти, които те пускат на европейския пазар;
- общият технически език трябва да замени съответните национални технически спецификации посредством „**хармонизираните стандарти**“ и „**Европейските технически оценки**“;
- осигурява се по-голяма надеждност и точност по отношение на информацията за **експлоатаци-**

онните характеристики на стоките, чрез увеличаването на доверието в стандартите и по-строги критерии по отношение на нотифицираните органи и засилване на надзора на пазара;

- ясно са определени случаите, когато производителят съставя **декларация за експлоатационни характеристики**, предоставя се избор при декларирането на експлоатационните характеристики, надхвърлящ минималните изисквания;
- съгласно изискванията на регламента **СЕ маркировката** означава съответствие на експлоатационните характеристики на дадения продукт. СЕ маркировката доказва, че информацията, която тя носи (въз основа на декларацията за съответствието), е точна и надеждна;
- опростени са процедурите, водещи до нанасянето на СЕ-маркировката и максимално са облекчени процедурите, въвеждащи иновационни продукти;
- точно регламентирани са задълженията на производители, вносители, дистрибутори, упълномощените представители – на всички по веригата, наречени вече **икономически оператори**;
- системите за оценяване намаляват на 5, като отпада системата 2 и от система 1+ отпада контролното изпитване.

Към процедурите за облекчен режим, включени в регламента, спадат още:

- нови методи за изпитване, като изпитване пред свидетел (възможност да не се носи пробата в лаборатория, а да се изпитва на място);

- за малките и средни предприятия се въвеждат улесняващи ги изпитвания, такова например е каскадното – да могат да се използват изпитвания на съставящите продукта резултати от изпитвания;
- облекчения има и при микропредприятията (до 10 човека и годишен оборот 3–4 млн. лева).

Безопасността вече не е предмет на спецификациите и на регламента – предмет на този регламент е точността и достоверността на информацията, която ще носи декларацията и СЕ-маркировката. Безопасността се определя в нормите и правилата за проектиране, както и с националните приложения към хармонизираните стандарти. Министерството на регионалното развитие и благоустройството определя изискванията към строежа така, че той да отговаря на шестте съществени изисквания към строежите. Новото име на съществените изисквания е **основни изисквания** към строежа.

Европейското законодателство гарантира пускането на строителните продукти на вътрешния пазар, а правилата за проектиране и изпълнение на строежите (Еврокодовете) са изцяло в компетенциите на страните-членки на ЕС, в съответствие с климатичните особености и земетръсните условия на тяхната територия.

И така:

- Регламентът изисква задължителна СЕ маркировка при наличие на хармонизирани технически спецификации;
- Той въвежда и ново основно изискване към строежите: **устойчиво използване на природните ресурси**;
- СЕ маркировката вече е знак за съответствие на продукта с дек-

ларираните експлоатационни показатели;

- Системите за оценяване и проверка на постоянството на експлоатационните показатели стават 5, вместо сега действащите 6, като отпада система 2;
- Регламентът въвежда понятието „специфична техническа документация“ и предвижда опростени процедури при оценяване на съответствието на строителни продукти;
- Налице е и друго ново понятие – „европейска техническа оценка“. Тя, заедно с хармонизираните стандарти представляват техническите спецификации, които предполагат съставяне на декларация за експлоатационни показатели от производителя и поставяне на СЕ маркировка;
- Европейските технически оценки се разработват въз основа на **европейски документ за оценяване**;
- Регламентът въвежда и три вида органи, участващи в оценяването и проверката на постоянството на експлоатационните показатели: орган по сертификация на продукти, орган по сертификация на производствен контрол в предприятието и лаборатория за изпитване;
- Регламентът предвижда създаване на **звено за контакт относно продукти в строителството** във всяка страна – членка на ЕС. В тези звена ще бъде предоставяна информация за изискванията към строителните продукти, имащи за цел изпълнение на основните изисквания към строежите в рамките на конкретната европейска

страна, в която се прилагат. В това число влизат и задължителните за деклариране експлоатационни показатели за конкретния строителен продукт в рамките на съответната държава.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТ №305/2011

Резултатите от прилагането на новия регламент могат да се обобщят по следния начин:

- Първият от тях е намаляване на разходите на производителите за оценяване на характеристиките на строителните продукти и предоставяне на възможности за използване на опростени процедури за оценка на съответствието;
- Очаква се и идентификация на икономическите оператори на строителния пазар и дефиниране на отговорностите им за експлоатационните показатели на строителните продукти, с които търгуват;
- Регламентът би трябвало да допринесе и за повишаване на изискванията към надзора на пазара;
- Облекчение за производителите на строителни продукти е това, че колкото по-малък е производственият капацитет и по-ниска е степента на значимост на продукта, толкова по-опростени и либерални са продуктите;
- Набляга се и върху осигуряване на достъп до националните технически правила и действащото законодателство във всяка страна-членка.

ПРОДУКТОВИ ОБЛАСТИ, КА-САЕЩИ ДМП И ПРЕПОРЪКИ КЪМ

ПРОИЗВОДИТЕЛИ И ВНОСИТЕЛИ НА СТОИТЕЛНИ ПРОДУКТИ

В таблица 1 на Приложение IV от регламент №305/2011 г. са определени продуктите, попадащи в различните продуктови области. От данните в таблицата се вижда, че продукти от дървообработващата и мебелна промишленост са включени в следните продуктови области:

- Код на област 2 – ВРАТИ, ПРОЗОРЦИ, КАПАЦИ, ВРАТИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ И ТЪРГОВСКИ КГРАДИ И ЗА ГАРАЖИ И СВЪРЗАНИЯТ С ТЯХ ОБКОВ;
- Код на област 13 ПРОДУКТИ/ЕЛЕМЕНТИ ОТ ДЪРВЕСИНА И СЪЕДИНИТЕЛНИ СРЕДСТВА ЗА ТЯХ;
- Код на област 14 ДЪРВЕСНИ ПЛОЧИ (ПАНЕЛИ) И ЕЛЕМЕНТИ;
- Код на област 19 ПОДОВИ ПОКРИТИЯ;
- Код на област 22 ПОКРИВНИ ПОКРИТИЯ, ГОРНО ОСВЕТЛЕНИЕ, ПОКРИВНИ ПРОЗОРЦИ И СПОМАГАТЕЛНИ ПРОДУКТИ, ПОКРИВНИ КОМПЛЕКТИ.

Както се вижда от изброените продуктови области, голяма част от продуктите основно на дървообработващата промишленост попадат в сферата на строителните продукти, което означава, че производителите и вносителите на тези продукти трябва да спазват изискванията на Регламент №305/2011 г. Към тях могат да бъдат отправени следните съвети и препоръки:

- За всеки един от строителните продукти за територията на нашата страна трябва да бъдат определени характеристики, които задължително да бъдат деклари-

рани. Така ще бъде създадена **база данни**, наречена в регламента **контактна точка за продуктите**. В контактната точка на продуктите трябва да са включени изискваните характеристики за всеки един от продуктите;

- Когато има хармонизирана спецификация за даден продукт, производителите трябва да определят характеристиките му по методите, разписани в хармонизираната спецификация;
- Необходимо е да направят оценката на съответствието на продукта по системите, които са определени в хармонизираната спецификация;
- Едва след като са свършили всичко това, могат да пуснат на пазара продукта, придружен от декларацията на характеристиките;
- Всеки вносител е длъжен да провери кои са характеристиките на продукта, изисквани за продажба на нашия пазар;
- Вносителят е задължен да провери производителя, от който ще внася продукт на територията на нашата страна дали е направил необходимото оценяване на своя продукт и дали е декларирал именно тези характеристики, които се изискват на нашия пазар.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното дотук може да бъдат направени следните изводи:

- Езикът на новия строителен регламент е по-ясен, процесът за оценяване на съответствието е улеснен;
- Въведени са по-високи изисквания към лицата за оценяване съответствието на продуктите, кои-

- то се нотифицират в Европа (в системата НАНДО);
- Въвежда се и нова терминология – европейски документи за оценка, органи за техническа оценка (сегашните органи за издаване на технически одобрения) и др.;
 - Регламентът ще доведе до изменение в националната нормативна уредба за строителните продукти – закони, наредби, технически спецификации, обобщена номенклатура на строителните продукти в съответствие с приложението на регламента;
 - След актуализиране на европейските документи, в т.ч. хармонизирани стандарти, промените ще бъдат отразени и в нашата нормативна и стандартизационна система.

ЛИТЕРАТУРА

1. Какво представлява Регламент /ЕС/ 305/2011 г. 2011. Vestnikstroitr.bg, 14.10.2011.
2. Регламент (ЕС) №305/2011. ОВ L 88, 04.04.2011 г., стр.5–43.
3. http://www.parliamentsmagazine.eu/attract_review.php?n=5.
4. <http://www.umweltbundesamt.de/produkte-bauprodukte/von-rl-zu-vo.htm>.
5. New Construction Products Regulation. 2011. Euralarm Newsletter, May 2011, Special edition.

HARMONISED CONDITIONS FOR THE MARKETING OF CONSTRUCTION PRODUCTS IN THE SINGLE EUROPEAN MARKET

Julia Mihajlova

University of Forestry – Sofia, e-mail: jmihajlova@yahoo.com

ABSTRACT

The free movement of goods is the cornerstone of the single market. The mechanisms that are necessary to achieve this goal are based on prevention of technical obstacles to trade, on mutual recognition and on technical harmonisation.

In order to improve the functioning of the internal market in construction products, **in May 2008 the European Commission proposed replacing the Directive on Construction Products (89/106/EEC) with a new regulation intended to eliminate the still existing regulatory and technical obstacles to the free movement of construction products in the European Economic Area.**

The new Regulation laying down harmonised conditions for the marketing of construction products was adopted by the European Parliament and the Council on 9 March 2011. The Regulation repeals the so far effective Directive 89/106/EEC on Construction Products and enters into force 20 days following its publication in the Official Journal of the European Union on 04.04.2011, i.e. on 24.04.2011. After this date, it becomes binding and shall be applied directly in all Member States.

It is necessary that the manufacturers of wood-based products are made acquainted in time with the novelties in this field because a great part of their produce is put into construction sites and comes under the scope of the European technical legislation.

A review of the main requirements of Regulation No. 305/2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products has been made in the paper.

Key words: harmonised conditions, performance